

4

temere prolatum a se ut crederem, effecturos se spondere. Dic præterea, cur extra Judæam urbes quinque in gratiam Cæsarum ab Herodiadis conditæ sunt, in Judæa nulla? An in Judæa Cæsaream primam condere idcirco noluit prior Herodes, quod minime ausus fuit in terra sancta, ne Judæorum animos offenderet, ethnicis domicilium collocare: suosque satis habuit Herodianos ethnicos habere in comitatu? An ipsa Tiberias, an & Julias, in gratiam Juliæ Tiberii, non matris, ut Josepho visum est, sed conjugis, ab Herode altero condita in *Galilæa gentium* fuit, quod in ditione sacra Judæi non tulissent sub profano nomine urbem extrui? An & illam eandem ob causam urbis Sebastes ne levissima quidem mentio est, aut in sacris paginis, aut in nummis, ante Domitiani Aug. exortum? an causa, inquam, tam diuturni silentii ex eo repetenda, quod invisæ genti Judææ illa ædificatio in suo solo fuit, atque idcirco eo anno interrupta, quo cœpta est, dudum ante Christi natalem, neque ante primum Domitiani annum repetita? Cave enim existimes Samariam, ex quo excisa fuit a Salmanaßare, oppidi nomen esse, idemque cum Sebaste. *Regionis* ex illo tempore Samariæ appellatio est, in sacris Novi etiam Testamenti litteris, in nummis veteribus, denique apud Plinium: quo teste *Neapolis Samaria*, quæ ΦΛΑΟΥΡ. ΝΕΑΠΟΛΙ. ΣΑΜΑΡΕ. in nummo Domitiani legitur, e Cimelio Droniano, primum in ea provincia: Sebaste, alterum dumtaxat locum & gradum obtinuit. Cæsarea Philippi certe, quin in Decapolitana regione, atque adeo in profano solo fuerit, nemo, opinor, ambigit. Nec tamen ulla vel in istius etiam Cæsareæ, vel in Tiberiadis numismatibus, nota profanæ superstitionis apparet, nisi multo post Judæam captam. An eadem erga Judæos reverentia effecit, ne in nummis monetæ publicæ vultum suum aut prior Herodes, quem vulgo Magnum appellant, aut filius Archelaus insculperet? Exstat illius quidem certe in Cimelio Regio, & alibi, nummus, ΗΡΩΔΟΥ cum uva: ex parte altera, galea, ut nonnullis placet, & vox ΕΘΝΑΡΧΩ. Quæ vox non Judææ tantum, sed toti Judæorum genti Regem impositum sonat. Archelai autem nullus, quod quidem sciam, nummus adhuc conspectus a quoquam. Cave enim te impellat in fraudem nummus ab aliquo monetæ veteris adulteratore reconcinnatus, qui ex Augusti vultu vel alio simili fecit Archelaum, inscripsitque ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΡΧΕΛΑΟΥ ΕΘΝΑΡΧΟΥ. Fuit enim a Manassæ regis fere temporibus usque ad Herodem tam Judæa regio divisa a Galilæa, ac regno Israël, nisi quod in sacris summo Pontifici Hierosolymis versanti Israël quoque paruit, & ultro adversus barbaros socias vires copiasque junxit interdum: sed fuere semper, si istud exceperis, tam inter se provinciæ illæ discretæ, quantum ad civilem administrationem attinet, quam nunc est ab Italia Gallia: quæ nihilominus summum Pontificem Romæ degentem sacrorum præsidem, ut par est, agnoscit. Id vero planius historia Judith propediem, ut spero, edenda docebit. At nec utrique illi quidem provinciæ, sed Judææ tantum ac Samariæ præpositus a Romanis Herodes fuit, ut fidem faciunt Cæsarea & Sebaste ab eo conditæ, præter alia argumenta. Inde Ethnarcha est appellatus: quo nomine ibi fuit nemo post ipsum: quod nemo post ejus excessum in sua potestate ac ditione tenuit totam gentem eam, quæ illis temporibus gentis Judæorum, ἔθνος Ἰσραήλινον, peculiare nomen sibi vindicabat: hoc est, Judæam simul ac Samariam. Archelaum Ethnarcham qui faciunt, quicumque illi sint, sacro scriptori Matthæo adversantur, qui cap. II. 22. solius Judææ finibus Archelai ditionem circumscribit. Fer nunc de nummi istius sinceritate judicium, qui Archelaum exhibet & βασιλέα & ἐθνάρχην: quæ duo vocabula an etiam recte copulentur, sciscitare, quæso, ex hominibus Græce peritis, quo istud exemplo, vel quo teste

